

جستاری در ازدواج دو نور

ازدواج یکی از مقدس ترین بنیان های اسلام بوده و روایات اهل بیت علیهم السلام بر اهمیت این مساله تاکید دارد. اصل این بنای اسلامی مستحب بوده اما اگر کسی به سبب ازدواج دچار حرام شود، بر او واجب است که ازدواج کند. در روایتی نورانی، رسول خدا صلی الله علیه و آله کامل شدن نصف دین را در گرو ازدواج بیان فرمودند:

مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدْ أَخْرَجَ نِصْفَ دِينِهِ.

الکلینی الرازی، محمد بن یعقوب بن إسحاق (المتوفی ۳۲۹ ق)، الکافی، ج ۵، ص ۳۲۹، صححه وعلق علیه علی

أكبر الغفاری، ناشر: دار الکتب الاسلامیة، تهران، الطبعة الثالثة، ۱۳۸۸هـ.

هر که ازدواج کند نصف دین خود را حفظ کرده است.

یکی از نمونه ترین ازدواج های صورت گرفته در تاریخ اسلام، ازدواج حضرت علی علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله علیها می باشد که ثمره این ازدواج، فرزندی بود که مسیر امامت را پیمودند و راه سعادت بشری را هموار کردند.

از جمله مهم ترین شرایط ازدواج، هم شأن بودن خانواده ها و دو طرف می باشد. اساسا هم فرهنگی و وجود اشتراکات اعتقادی و ساختاری خانواده ها یکی از مهم ترین اولویت های ازدواج بوده و مسیر زندگی را هموار تر و مشکلات بعدی که منجر به طلاق می شود را به حداقل خود می رساند که لازم است در مسیر انتخاب همسر مورد توجه قرار بگیرد چرا که یکی از موارد ایجاد اختلاف در بین خانواده ها، یکسان نبودن رسومات بوده که خود شروعی برای برخی از اختلافات ولو ساده می باشد.

امیرالمؤمنین و حضرت زهرا سلام الله علیهما از نظر شأنیت و دیگر موارد هم کفو یکدیگر بودند که در روایات متعددی بدان اشاره شده است.

در روایتی رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَا عَلِيُّ لَقَدْ عَاتَبْتَنِي رَجَالٌ مِنْ قُرَيْشٍ فِي أَمْرِ فَاطِمَةَ وَ قَالُوا خَطَبْنَاهَا إِلَيْكَ فَمَنْعْتَنَا وَ تَزَوَّجْتَ عَلِيًّا فَقُلْتَ لَهُمْ وَ اللَّهُ مَا أَنَا مَنَعْتُكُمْ وَ زَوَّجْتُهُ بَلِ اللَّهُ تَعَالَى مَنَعَكُمْ وَ زَوَّجَهُ فَهَبَطَ عَلِيُّ جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ لَوْ لَمْ أَخْلُقْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَا كَانَ لِفَاطِمَةَ ابْنَتِكَ كُفُوًا عَلَيَّ وَجِبِهِ الْأَرْضُ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

الصدوق، محمد بن علي بن الحسين بن بابويه (المتوفى ٣٨١ق)، عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ١، ص ٢٠٣، تحقيق: تصحيح وتعليق وتقديم: الشيخ حسين الأعلمى، ناشر: مؤسسة الأعلمى للمطبوعات - بيروت - لبنان، سال چاپ: ١٤٠٤ - ١٩٨٤م.

حضرت علی علیه السلام نقل کردند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: یا علی، مردانی از قریش مرا در امر [ازدواج] فاطمه مورد سرزنش خود قرار دادند و گفتند: ما از او خاستگاری کردیم، [از ازدواج] او با ما منع کردی و علی را به ازدواج او در آوردی. من به آنان گفتم: به خدا قسم من شما را منع نکردم و او را به تزویج در نیاوردم، بلکه خداوند متعال شما را منع کرد و او را به تزویج [علی] در آورد. جبرئیل بر من نازل شد و عرضه داشت: ای محمد، خداوند بزرگ مرتبه می فرماید: اگر علی علیه السلام را خلق نمی کردم برای دخترت فاطمه از آدم تا پایین تر از او، کفو و هم شأنی برایش وجود نداشت.

با دقت در این متن روایت، خداوند متعال امیرالمؤمنین و حضرت زهرا سلام الله علیهما را هم کفو خود قرار داده که اهمیت این مساله را نیز می رساند.

از آنجائی که رسول خدا صلی الله علیه و آله از جانب خداوند مأمور بود تا این ازدواج و وصلت را سامان دهد، خطاب به ام ایمن تصریح فرمودند که حضرت علی علیه السلام بهترین کفو آن حضرت بوده است:

وَ اللَّهُ يَا أُمَّ أَيْمَنَ، زَوَّجْتَهَا كُفُوًا شَرِيفًا وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

الطوسی، ابوجعفر، محمد بن الحسن (المتوفى ٤٦٠هـ)، الأمالی، ص ٣٥٥، تحقيق: قسم الدراسات الاسلامية -

مؤسسة البعثة، ناشر: دار الثقافة - قم، الطبعة: الأولى، ١٤١٤هـ

ای ام ایمن، به خدا قسم او را به هم کفوی شریف تزویج کردم که در دنیا و آخرت دارای شرافت و

برتری بوده و از نزدیکان [نسبت به خداوند] می باشد.

زندگی سراسر نور حضرت علی و حضرت زهرا صلوات الله علیهما هر چند مدت کم و کوتاهی را به خود

دید و با هجوم منفعت طلبان دنیا دوست و با شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها به پایان رسید، نمونه ترین

ازدواجی است که در عالم امکان به وقوع پیوست و سرمشقی نیکو در زندگی همه خواهد بود.

از آنجائی که حضرت علی علیه السلام نمونه یک مرد کامل مسلمان بوده، برای حضرت زهرا سلام الله

علیها بهترین شوهر بوده است چنان چه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

وَاللَّهِ لَوْ كَانَ فِي أَهْلِ خَيْرٍ مِنْهُ مَا زَوَّجْتُكَ وَمَا أَنَا زَوْجُتُهُ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ.

الکلبینی الرازی، محمد بن یعقوب بن إسحاق (المتوفی ۳۲۹ ق)، الکافی، ج ۵، ص ۳۷۸، صححه وعلق علیه علی

أکبر الغفاری، ناشر: دار الکتب الاسلامیة، تهران، الطبعة الثالثة، ۱۳۸۸هـ.

به خدا قسم اگر در بین اهل من بهتر از علی بود، تو را به تزویج او در نمی آوردم [بلکه تو را به آن فرد بهتر

تزویج می کردم]، من تو را به تزویج او در نیاوردم، بلکه خداوند تو را به ازدواج او در آورد.

در این روایت نیز رسول خدا تصریح کردند که حضرت علی علیه السلام بهترین همسر برای حضرت

زهرا سلام الله علیها بوده است.

فضیلت و برتری حضرت علی علیه السلام در مقام ازدواج با حضرت زهرا سلام الله علیها تا جایی دارای

اهمیت بوده است که وجود مقدس حضرت ابا عبد الله الحسین سلام الله علیه در استدلال خود در مقابل یک صد

نفر از صحابه رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین فرمودند:

قَالَ أَ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص فَضَّلَهُ عَلَي جَعْفَرٍ وَ حَمْرَةَ حِينَ قَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ زَوْجُكَ خَيْرَ أَهْلِ

بَيْتِي أَقْدَمَهُمْ سَلْمًا وَ أَعْظَمَهُمْ جِلْمًا وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْمًا قَالُوا اللَّهُمَّ نَعَمْ.

الهلالي، سليم بن قيس (المتوفى ۸۰هـ)، كتاب سليم بن قيس الهلالي، ج ۲، ص ۷۹۲، تحقيق محمد باقر

الأنصاري الزنجاني، ناشر: دليل ما، چاپخانه: نگارش، چاپ: الأولى، سال چاپ: ۱۴۲۲ - ۱۳۸۰ ش.

حضرت [سید الشهداء سلام الله علیه] فرمود: آیا می دانید که رسول خدا ایشان [حضرت علی علیه

السلام] را بر جعفر و حمزه هنگامی که به فاطمه سلام الله علیها فرمود: همسر تو بهترین اهل من، با سابقه ترین مسلمان و از نظر حلم بزرگترین و از نظر علم بزرگترین آنان است، برتری داد؟ آنان گفتند: آری.

در این روایت نیز که یک صد نفر از صحابه رسول خدا گواهی دادند، امام حسین سلام الله علیه برتری

امیرالمؤمنین علیه السلام بر جعفر و حمزه گوشرد نمودند و به ازدواج آن حضرت اشاره فرمودند.

آنچه نیز باید مورد عنایت قرار بگیرد، مهریه معنوی حضرت زهرا سلام الله علیها می باشد که در روایات

متعدد بدان اشاره شده است.

در روایتی رسول مهر و رحمت، حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله ضمن گفتگو با امیرالمؤمنین

سلام الله علیه، مهریه حضرت زهرا صلوات الله و سلامه علیها را زمین معرفی فرمودند:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَجَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا

مُبْغِضًا لَهَا مَشَى حَرَامًا.

ابن طاووس الحلّی، ابی القاسم علی بن موسی (المتوفی ۶۶۴هـ)، الطرائف فی معرفة مذاهب الطوائف، ج ۱،

ص ۲۵۴، چاپخانه: الخیام - قم، چاپ: الأولى ۱۳۹۹ق.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: یا علی، خداوند متعال فاطمه را به ازدواج تو در آورد و مهریه او

را زمین قرار داد، هر کسی که بغض او را داشته باشد و بر روی زمین راه برود، راه رفتنش حرام است.

این روایت که در منابع بسیاری نقل شده است، حاکی از مقام والای حضرت زهرا سلام الله علیها می

باشد که خداوند علاوه بر ازدواج ایشان، مهریه آن حضرت را زمین قرار داده تا همگان ملزم به محبت صدیقه

کبری سلام الله علیها باشند حال تکلیف کسانی که ایشان را به شهادت رسیدند و دستان ناپاکی که دست به

تحریف فضائل ایشان در کتب مختلف می زنند، آیا برآستی محب آن بانوی یگانه هستند و یا دشمن؟ تکلیفشان

چیست؟

در روایتی دیگر امام صادق سلام الله علیه مهریه حضرت زهرا سلام الله علیها را چنین بیان فرمودند:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَّهَرَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ رُبْعَ الدُّنْيَا، فَرُبِعَهَا لَهَا، وَ أَمَّهَرَهَا الْجَنَّةَ وَ النَّارَ، تُدْخِلُ أَعْدَاءَهَا النَّارَ، وَ تُدْخِلُ أَوْلِيَاءَهَا الْجَنَّةَ، وَ هِيَ الصَّديقَةُ الْكُبْرَى.

الطوسي، ابوجعفر، محمد بن الحسن (المتوفى ٤٦٠هـ)، الأمالي، ص ٦٦٨، تحقيق: قسم الدراسات الاسلامية -

مؤسسة البعثة، ناشر: دار الثقافة - قم، الطبعة: الأولى، ١٤١٤هـ.

خداوند متعالی مهریه فاطمه سلام الله عليها را یک چهارم دنیا قرار داد که یک چهارم دنیا از آن اوست، همچنين مهر او را بهشت و جهنم قرار داد، دشمنان او را بر جهنم وارد و دوستان او را به بهشت وارد می کند، اوست که زنی راستگو و والا مرتبه است.

آری محبت حضرت زهرا سلام الله عليها چیزی جز بهشت نیست. در روایتی دیگر رسول خدا صلی الله عليه و آله ثمره محبت حضرت زهرا سلام الله عليها را چنین فرمودند:

يا سلمان حبّ فاطمة ينفع في مائة من المواطن أيسر تلك المواطن الموت و القبر و الميزان و الحشر و الصراط و المحاسبة.

الدیلمی، الحسن بن محمد (متوفای قرن ٨)، إرشاد القلوب، ج ٢، ص ٢٩٤، ناشر: انتشارات الشریف الرضی،

چاپ: الثاني، سال چاپ: ١٤١٥ - ١٣٧٤ ش.

ای سلمان، محبت فاطمه در یک صد جا مفید است که راحت ترین آنها عبارت است از: مرگ، قبر، میزان، حشر [در آن دنیا]، پل صراط و وحساب [نامه اعمال].

آری این چنین محبان حضرت زهرا سلام الله عليها از محبت آن بانوی مظلومه بهره مند می گردند.

در بحث تاریخ ازدواج آن دو نور الهی روایات و نقل های متعددی وجود دارد که مرحوم انصاری زنجانی

در مجموعه سترگ «الموسوعة الكبرى عن فاطمة الزهراء سلام الله عليها» تفصیل روایات را چنین بیان فرموده

اند:

ازدواج پنج ماه بعد از هجرت ١١ حدیث؛

ازدواج یک سال بعد از هجرت ١٦ حدیث؛

ازدواج دو سال بعد از هجرت ۹۰ حدیث؛

ازدواج سه سال بعد از هجرت ۱۲ حدیث؛

ازدواج در اول و یا ششم ذی الحجة ۱۶ حدیث؛

ازدواج بعد از جنگ بدر ۶ حدیث؛

ازدواج بعد از جنگ احد ۱۰ حدیث؛

ازدواج بدون ذکر سال ۷ حدیث.

که قضاوت و داوری در این زمینه کمی مشکل به نظر می رسد چرا که در هر دسته از موارد هشتگانه

مذکور، روایات و اقوالی وجود دارد.

آری ازدواج نورانی امیرالمؤمنین سلام الله علیه و حضرت زهرا صلوات الله علیها از بهترین ازدواج هایی

است که صورت پذیرفته است تا الگویی نیکو برای همه ما قرار بگیرد ان شاءالله.

موفق باشید

موسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف